

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Kontxita Izeta Legarda-ereño

*Zestoa, Gipuzkoa
(1939)*

Aurkibidea

Biografia

1939an jaio zen Zestoako Gexala baserrian. Aita bertakoa zuen eta ama, berriz, mutrikuarra. 4 anai-arrebako familia zuen. Urtebete zuela Zestoako Koiote tabernara eraman zuten bizitzera; gurasoena zen eta haiek bertan egiten zuten lan. Zestoako mojetan ibili zen eskolan 16 urtera arte eta geroago bi hilabete pasa zituen Lasako Santa Ana eskolan. Josten ikasten aritzen zen arratsaldetan eskolan bertan. 16 urterekin Koioten hasi zen zerbitzari lanetan. Ezkondu eta 3 seme-alaba izan zituen.

Zintak

ZES-029

- **Proiektua:** Zestoako ahozko ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k):**
- **Data:** 2009-07-24
- **Iraupena:** 55 min
- **Euskarria:** CD
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

ZES-039

- **Proiektua:** Zestoako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Otegi, Aitziber
- **Data:** 2009-02-20
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Otegi, Aitziber
- **Transkribatzailea(k):** Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Zahagiko ardoa

- **Erref:** ZES-029/001
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:39
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Bere gurasoen taberna nolako zen deskribatzen du. Ardoa zahagian ateratzen zuten. Bergararik eramaten zuten. Orduko ardo mota ezberdinak izendatzen ditu.

2. Hamabi urterekin etxeko tabernan lanean

- **Erref:** ZES-029/002
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:01:39. **Bukatu:** 00:03:52
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Hamabi urte zituela hasi zen lanean tabernan eta 16 urterekin aita hil zitzaion. Amak sukaldean lan egiten zuen. Tabernan obra egin zuten. Bi bikoteren artean hartu zuten taberna eta emakumeek tabernan eta gizonek tabernatik kanpo lan egiten zuten.

3. Emakumerik ez tabernetan

- **Erref:** ZES-029/003
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:03:52. **Bukatu:** 00:06:32
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Goiz eta arratsalde egoten zen zabalik taberna. Beste taberna batzuk izendatzen ditu. Azoka egunetan izaten zen jende gehien; emakumerik ez zen sartzen.

4. Tratanteen ganadua tabernako ukuiluan

- **Erref:** ZES-029/004
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:06:32. **Bukatu:** 00:07:33

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Baserritarrak eta tratanteak azoka egunaren bezperan joaten ziren eta ganaduak tabernako ukuiluan uzten zituzten.

5. Tabernako jatekoa

- **Erref:** ZES-029/006
- **Iraupena:** 0:02:53. **Hasi:** 00:07:55. **Bukatu:** 00:10:48

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Berrogeita hamazortzi urtera arte aritu zen "Koioteko" barra atzean lanean. Emakumeak izaten ziren tabernako langileak. Jangela deskribatzen du. Jatekoa tradizionala izaten zen eta gizonak bakarrik joaten ziren tabernara.

6. Tabernako koadroak

- **Erref:** ZES-029/008
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:13:20. **Bukatu:** 00:14:15

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Beste adierazbide batzuk

Laburpena:

Tabernako koadro batzuen aipamena.

7. Koiote tabernako kafe-makina

- **Erref:** ZES-029/014
- **Iraupena:** 0:03:13. **Hasi:** 00:28:02. **Bukatu:** 00:31:15

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Koiote izeneko tabernako kafe-makina zaharra bezalako bat bainuetxean zegoen. Gasolinarekin ibiltzen zen makina hura eta bota izanaren pena zuten. "Blanco Español" deituriko hauts batzuekin garbitzen zuten kafe-makina. Kafea jende gutxik hartzen zuen eta pattarra ere arrunta izaten zen. Ardoa zahagietan hasieran eta botiletan ondoren izaten zen.

8. Lehenengo irratia eta "tocadiscosa"

- **Erref:** ZES-029/016
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:32:32. **Bukatu:** 00:34:02

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

<p>Lehenengo irratia eta "tocadiscosa" noiz eduki zituzten azaltzen dute. Mexikar kantuak jartzen zituzten.</p>

9. Udako gertaera bat

- **Erref:** ZES-029/018
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:34:24. **Bukatu:** 00:35:15

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Uda batean, gauez, etxean pasatako gertaera kontatzen du.

10. Sifoiak eta limonada botilak

- **Erref:** ZES-029/021
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:38:14. **Bukatu:** 00:38:58

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Eliza kaleko Iriondonekoek sifoiak, limonada botilak eta abarrak egiten zituzten. Sifoi bizigarri bezala erabiltzen zen.

11. Tabernak historian zehar izandako izenak

- **Erref:** ZES-029/023
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:39:56. **Bukatu:** 00:40:35

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Toki-eder izena zuen aurretik Kontxitaren tabernak baina, gerra garaian, euskal izenak kendu arazi zituzten eta Bar España zena izan zuen Koiote izena jarri zioten arte.

12. 'Koiote' izenaren jatorria

- **Erref:** ZES-029/025
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:42:43. **Bukatu:** 00:43:38

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>Aita Bartzelonara joan zen bidaia batean, eta Koiote eleberrian agertzen ziren alkandoren moduko batzuk erosi zituen. Tabernara bueltatu zenean, barran zegoela, norbaitek Koiote ezizena jarri eta hala hartu zuen tabernak izena.</p>

13. Txikitero batekin gertatutakoa

- **Erref:** ZES-029/027
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:44:16. **Bukatu:** 00:45:34

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Tabernan txikitero batekin gertatu zitzaion pasadizo bat kontaktzen du.

14. Taberna-giroa

- **Erref:** ZES-029/219
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:48:37. **Bukatu:** 00:49:36

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Kontxitari tabernako lana izugarri gustatzen zitzaion. Gizonekin egoten zen taberna giroa atsegin zuen.

15. Zestoako Gexala baserrian jaioa 1931an

- **Erref:** ZES-039/001
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

1931an jaio zen. Euskaraz irakurtzeko duen zailtasunaz hitz egiten du. Zestoan jaio zen, aitaren baserrian, Gexalan. Ama Mutrikuko Aportategikoa zuen. 4 anai-arreba ziren. Anaia baten aipamena.

16. Koiote taberna lantoki eta bizileku

- **Erref:** ZES-039/002
- **Iraupena:** 0:03:07. **Hasi:** 00:01:45. **Bukatu:** 00:04:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Zestoako Koiote taberna Kontxitaren etxekoek hartu zuten Kontxitak urtebete zuela eta bertan bizi izan ziren. Koiote izenaren nondik norakoa azaltzen du. Hasieran, Toki-alai izena zuen tabernak, baina gerra garaian euskarazko izenak debekatu egin zituzten.

17. Eskolan Zestoako mojetan

- **Erref:** ZES-039/004

- **Iraupena:** 0:02:53. **Hasi:** 00:05:08. **Bukatu:** 00:08:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Gexala baserrian jaio arren, urtebeterekin eraman zuten Koiote tabernara. Eskolan Zestoako mojetan ibili zen. Moja gehienak euskaldunak ziren, baina bat bazuten erdalduna gogorra zena eta erregelaz jotzen zituen. Umetan neska-mutilak batera joaten ziren eskolara eta gerora mutilak maristetara aldatzen ziren. Erdaraz ikasten zuten. Josten eta dotrina ikasten zituzten. Jartzen zieten zigorra mojei josteko lanak egitea izaten zen.</p>

18. Euskaraz abesteagatik espetxera

- **Erref:** ZES-039/005
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:08:01. **Bukatu:** 00:08:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

<p>Eskolara sartzen zirenean errezatu egin behar izaten zuten, baita Cara al Sol kantatu ere. Iruñeara eskolako irteera egin eta euskaraz kantuan egiteagatik nola atxilotu zituzten azaltzen du. Lagunartean eta etxean euskaraz egiten zuten debekatua egon arren.</p>

19. Lasaora ikastera trenez

- **Erref:** ZES-039/007
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:09:31. **Bukatu:** 00:11:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>16 urterekin Zestoako eskola utzi eta Lasaora hasi zen ikastera, baina aita hil zitzaion eta utzi egin behar izan zuen. Trenez joaten zen Lasaora arratsaldeetan, baina bi hilabete besterik ez zituen egin. Zestoako mojetan ibili zenean arratsaldeetan aritzen ziren josten.</p>

20. Mojen eskolako zigorak

- **Erref:** ZES-039/008
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:11:17. **Bukatu:** 00:12:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak

Laburpena:

<p>Gaiztakeriaren bat eginez gero, biblia irakurriarazten zieten altuan eta ez zieten bazkaltzera etxera joaten uzten.</p>

21. 16 urterekin gurasoen tabernan zerbitzari

- **Erref:** ZES-039/010
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:13:12. **Bukatu:** 00:15:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

16 urterekin gurasoen tabernan hasi zen lanean. Jatetxea eta lotarako tokia zuten eta tabernara joaten zitzaizkienei kanpoan ere bilatu ohi zieten lotarako tokia. Txoferrak izaten ziren gehienak.

22. Kaxatik angula lapurretan

- **Erref:** ZES-039/012
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:15:34. **Bukatu:** 00:16:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Otorduetako jakiak aipatzen ditu. Koiote tabernara gibela jatera joaten zen jende asko. Kontxidak eta anai-arrebek angulak kaxatik hartu eta gordinik jaten zituzten.

23. Serenoek atea jotakoan taberna itxi behar

- **Erref:** ZES-039/013
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:16:57. **Bukatu:** 00:19:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Gauean serenoak atea jotzen zuenean taberna itxi behar izaten zuten. Pattarra, anisa eta koñugari edaten zen. Neskak ez ziren askotan sartzen tabernara. Anekdotak bat aipatzen du.

24. "Kortabanaka" eta asakaponekin jolasean

- **Erref:** ZES-039/014
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:19:10. **Bukatu:** 00:22:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Kalera jolasera atera eta "kortabanaka" jolasean aritzen ziren; jolasaren nondik-norakoa azaltzen du. Enkarguren bat bazen etxean, aitak kalera atera eta txistua jota abisatu ohi zien. Asakaponak (tortolosak) eta beste jostailu batzuk aipatzen ditu. Kartoizko panpinak izaten zituzten eta haiei arropak beraiek egiten zizkieten.

25. Lau iturriko albergara arropak astintzera

- **Erref:** ZES-039/016
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:22:52. **Bukatu:** 00:24:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Argia eta ura beti izan zituzten etxean. Lehenengo dutxa ezkondu zenean izan zuen. Arropak eskuz garbitu eta astintzera Lau Iturriko albergara eramaten zituzten. Kontxitarren amak etxean egiten zuen xaboia. 17 urte zituela amak garbigailua erosi zuen.

26. Estraperloko tabakoa eta irina

- **Erref:** ZES-039/017
- **Iraupena:** 0:03:32. **Hasi:** 00:24:58. **Bukatu:** 00:28:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Baserria » Baserriko lanak » Errota
- Ohiturak eta bizimodua » Bizioak

Laburpena:

<p>Tabernatik inspektoreak pasatzen zitzaizkien eta estraperloko tabakoa ezkutuan izaten zuten. Honen inguruko pasadizo bat kontatzen du. Irina Azpeitiko errotatik eraman, etxean ogia egin eta estraperloan saltzen zuen amak. Errazionamenduko ogia beltza izaten zen eta patataren ordeztu boniatoa izaten zen. Gaurko tabako berdinak izaten ziren orduan ere.</p>

27. Mariatarren kongregaziotik bota zutenekoa

- **Erref:** ZES-039/018
- **Iraupena:** 0:03:27. **Hasi:** 00:28:30. **Bukatu:** 00:31:57

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Mariatarren kongregazioan egon zen eta dantza lotuan egiteagatik nola bota zuten kongregaziotik azaltzen du.

28. Neskak gauez ateratzea gaizki ikusia

- **Erref:** ZES-039/019
- **Iraupena:** 0:03:33. **Hasi:** 00:31:57. **Bukatu:** 00:35:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

<p>Erromeriara Aizarnara, Ibainarrietara eta inguruetara joaten zen oinez. Aizarnara joateko kamioi bat egoten zen. Neskak gauez ateratzea gaizki ikusia zegoen. Tabernara joaten zen mutil batekin elkartu, eta lagun batekin haserretu zenekoa kontaktzen du.</p>

29. Zestoako bainuetxea eta herriko hotelak

- **Erref:** ZES-039/020
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:35:30. **Bukatu:** 00:38:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Aisia » Oporrak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Udan jende ugari izaten zen Zestoan eta etxeak kanpotarrez beteta egoten ziren. Bainuetxeko urak gibela eta giltzurrunak sendatzen omen zituen. Zestoan hotel ugari zegoen eta izendatu egiten ditu. Kafetegi atarietan orkestinak egoten ziren eta kalean komedianteak.

30. Zestoako festak

- **Erref:** ZES-039/022
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:38:18. **Bukatu:** 00:40:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

<p>Irailaren 8an eta Santa Kurutz egunez izaten ziren Zestoan festak.</p>

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Emakumeek gona janzten zuten, prakarik ez zuten behin ere erabili. Arropak neurrira egiten zituzten jostunek. Jaunartzeko soinekoa Zestoako jostun ezagun batek egin zion, Isidrak. Garai hartan bi jaunartze egiten ziren, eta neska-mutilek elkarrekin egiten zuten.

33. Konfesatzera baraurik joan behar

- **Erref:** ZES-039/026
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:44:42. **Bukatu:** 00:46:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Mezara igandero joan behar izaten zuten eta astero konfesatzen ziren; baraurik joan behar izaten zen, gainera. Neskek eta mutilek ez zuten berdin konfesatzen.

34. Tabernako kalkuluak buruz

- **Erref:** ZES-039/029
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:49:56. **Bukatu:** 00:51:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Tabernan gertatutako anekdota bat kontatzen du. Tabernako kontu guztiak buruz egiten zituzten.

35. Lajaia, presa eta Ertxina mendia

- **Erref:** ZES-039/031
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:52:37. **Bukatu:** 00:54:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak

Laburpena:

Zestoako lehena eta oraina alderatzen ditu. Lajaiako arboladia zuten toki kuttun jolaserako eta lagunartean egoteko. Presan bainu ugari hartutakoa da eta Ertxina mendira ere joaten ziren Ostegun Gizen egunez.

36. Pistolero eta amodiozko pelikulak

- **Erref:** ZES-039/032
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:54:24. **Bukatu:** 00:57:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Zinera joaten ziren eta pistoleroen pelikulak edo amodiozkoak ikusten zituzten. Eguberrietan "Soro feria" egiten zen, eta 3 tokitan jartzen zuten dantzaldia egun horretan.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-04-23

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com